

Vrtne enoletnice in neuklonljiva volja inženirke Mince

To je naslov knjige, dragocen pripomoček pri vzgoji okrasnih rastlin, ki je namenjena vrtnarjem, strokovnjakom v proizvodnji in tistim, ki se šele pripravljajo na zahteven vrtnarski poklic. To ne bi bilo nič nenavadnega, če ne bi vedeli, da je to knjigo napisala ing. agronomija MINCA SOJAR, ki s svojo družino živi na Vrhovcih in je rokopiis za to knjigo pripravljala (knjiga je izšla leta 1972), ko je na pisalni stroj lahko pisala samo še z eno-desno roko, pozneje pa tudi s to ne več. Prav ta knjiga in njeni prispevki v mesečni reviji Moj mali svet so bili razstavljeni na nedavni razstavi od 26. aprila dalje v prostoriš osnovne šole Vlado Miklavc na Vrhovcih.

»Zaradi boleznih ne morem uporabljati svojih nog in rok. Nekako šesto leto teče, odkar me je prijateljica fizioterapevka naučila tipkati drugače: med zobmi držim leseno palčko, s katero pritiskam na tipke električnega pisalnega stroja. Kljub tem neugodnostim me veseli priprava rokopiis za mesečni prispevek v revijo. Kako pa sem srečna, kadar s takim tipkanjem sestavljam pismo kateremkoli svojih bližnjih, se težko pove. Skrite, lepe, tople misli in občutke sama dajem na papir, ki jih bo bral oni, ki so mu namenjene.«

To so besede, ki jih je ing. Sojerjeva pred kratkim napisala na list papirja s pisalnim strojem na način, ki ga sama opisuje. Pretresljiva, vendar optimistična izpoved triindesetletne žene, katere misli na življenje je močnejša od lepih, a negibnih rok.

Rodila se je v vasi Motnik pri Kamniku, šesta od devetih otrok. Bilo je sedem sester. Mati je bila učiteljica,

oče pa je vodil usnjarsko obrt. Med vojno so tu gospodarsili Nemci. Otroci so odrasli in bili zreli za šole, vendar je oče rekel: »V nemške šole pa ne boste hodili.« Kmalu so Nemci očeta zaprli, brat pa je padel v partizanih.

»Imeli smo težko mladost, a smo se imeli radi, zato se tistih časov rada spominjam«, pravi ob priliki našega obiska, zadržita skozi okno.

Po krajšem premoru nadaljuje s pripovedjo. Študij je končala leta 1959 v Ljubljani. Ko sta si z možem, tudi agronomom ustvarila družino, rodila so se jima trije sinovi, so sedem let živeli na Primorskem. Leta 1968 so se preselili na Vrhovce, kjer so si zgradili svoj dom, ki je obdan z lepim vrtom in bogatim, komaj razbohotenim zelenjem in cvetjem. Mimogrede omeni, da smo preveč obdelovalne zemlje pozidali.

Svoj čas »ubija« s tem, da veliko bere, poslušala glasbo in gleda tudi televizijo, če je program vreden njenega truda, da se obdrži pokonci. Z zadovoljstvom pa pripravljala prispevek za mesečno revijo Moj mali svet. Pogovor o gledališču jo v trenutku spremeni. Oči ji kar zažarijo in njen pristen nasmeh pove, koliko lepega je doživljala na gledaliških predstavah, ki si jih je največkrat ogledala s sotojstka, kot studentka.

Pogovor s tovarišico Sojarjevo se počasi izteka. Nadaljevali ga bodo trije vnuki s svojim radovednim »zakaj«. Zakaj so pisani metulji, zakaj teče voda, zakaj se podijo oblaki po nebu, zakaj in kako se vrtna življenja...

MARA VRHOVEC

BILI SO MED NAMI

Franc Smrke »Jošt«

V četrtek 6. junija smo se na Ljubljanskih Žalah za vedno poslovili od soborca in tovariša Franca Smrke - »Jošta«, nosilca Partizanske spomenice 1941. Poslovili smo se od moža, ki mu je bila ljubezen do domovine, posebno pa narodnosvobodilna vojna, revolucija in socialistična izgradnja največji in edini smisel življenja.

Rodil se je pred skoraj 86 leti v Brezovci pri Mirni na Dolenjskem, v številni kmečki družini, kot najstarejši sin. Po končani osnovni šoli v Žužemberku in nižji gimnaziji v Novem mestu, je bil tik pred malo maturo, vpoklican v avstrijsko vojsko, kjer je dočkal tudi njen razpad.

Kot vseskozi zaveden Slovenec je decembra 1918 leta pristopil k prostovoljni legiji za Koroško, kjer se je v letu 1919 udeležil vseh borb. Zaradi težke rane, izgube desnega očesa, je bil poslan v bolnico in kasneje, kot vojaški vojni invalid, poslan domov v Žužemberk.

Doma pa ni ostal dolgo. Želel je znati več, vrnil se je v Novo mesto in nadaljeval študij gimnazije in položil veliko maturo. V tem času je pomagal organizirati, za takratne čase napredno telovadno in kulturno društvo »Sokol«.

Prvo službo je nastopil leta 1932, kot tajnik in blagajnik pri srezkem cestnem odboru v Brezicah. Tudi tu se je vključil v delo »Sokola«. Zaradi naprednega delovanja in mišljenja je bil prestavljen v Litijo in 1940 leta v Kamnik. Tu ga je zatekla kapitulacija jugoslovanske vojske in okupacija. 1. maja 1941 leta je pred aretacijo Gestapa pobegnil iz Kamnika v Žužemberk, k bratu.

Že v mesecu juniju, po sestanku s tovarišema Rus Jožetom in Ambrožič Ladotom - »Novljanom«, je pričel z organiziranjem OF za okraj Žužemberk.

Ignac Malovrh

Veliko Malovrhovo domačijo imamo pred očmi. Tam stoji stara lesena kočica, ob njej velika hiša, v kateri smo se nazadnje poslavljali od Naceta, pod njo ogromen hlev, ki ga je sezidal in zraven nova hiša, na katero se ni mogel niti dobro privaditi. Vse skupaj je pripeto v breg. Preveč v breg! Spodaj ležijo travniki, napolj pokošeni. Lepo zaobljen grič na levi je že ves gol. Tam zraste najboljša seno in jeseni otava. Kako ga je Nace rad božal z očmi in z rokami. Cela družina in mi z njo bi želeli, da bi te lepote, tega griča ne bilo. Tam naj bi zijala vesoljna praznina, mrtev svet, ki bi se mu traktor daleč izognil. Mogoče bi se tako Nace izognil smrti. To so misli, to so bilke, ki se jih oprjemaš, ko ti je v glavi temno, kot je teman grob.

Ignac je bil za ta del, ki mu pravimo Roženja pravo bogastvo. Pa tudi za celo krajevno skupnost. Včasih je rekel: Tako daleč je sem v Horjul. Tolikokrat zastoj pridem. Ampak tak je bil, z neresenim problemom ni mogel živeti, pa naj je bila to slaba elektrika, podrti drogovi, razdrapana cesta, povešen most, nevaren breg zaradi plazov. Če ste kdaj v Horjulu pozimi pred trgovino videli stati traktor, je bil to njegov. Sneg je zametel poti, na sestanku je hotel biti, to je jemal kot dolžnost in s traktorjem sta zmogla vse. Danes moramo na žalost reči, da sta zmogla skoraj vse.

Nace ni bil sklenjen samo s kostmi in mišicami, kot pravijo svetopisemske besede. Zračen je bil tudi z zemljo, ki mu je bila ljubezen, upanje in življenje. Iz zemlje in iz svoje narave je črpal moč, da je že od otroštva in vse življenje garal. Moč, da se po osvoboditvi zagrizli v zemljo, ko se je družina vrnila na pogorišče in niso imeli ničesar razen svobode ter ogromne ljubezni do zemlje in volje do življenja. Ta volja do življenja in do dela je od njega izžarevala tudi na ljudi s katerimi je delal. Takega poznamo in točno vemo, kaj bi nam naročil. Rekel bi: Delajte, kot sem jaz delal, naredi sosedu dobro, če moreš, pokosite mi tisto veliko travo pod hišo, tako hitro je letos zrasla, da nisem zmogel vsega, na sestanku naj gre kdo namesto mene in kravo naj poboža med rogi. Rad bi še gledal to rast ter kosil in krotil

Sam je prevzel vojaški sektor in se posvetil zbiranju orožja, municije, obleke, hrane in ostalega po terenu, za edince tega sektorja. Koncem marca 1942 leta se je priključil Zapadno-dolenjskemu odredu kot borec, kjer je bil kot kandidat, sprejet za člana KPS. V juliju je bil postavljen za komandanta mesta Žužemberk, prve komande mesta v Sloveniji. Novembra istega leta je bil premeščen v Štab VII. korpusa v finančni sektor.

Po prihodu IV. Armije v Slovenijo je postal načelnik finančnega oddelka Štaba IV. Armije in ostal do začasne demobilizacije, zaradi invalidnosti. Leta 1946 se je vrnil v civilno službo v Celje in se zaposlil pri Cestnem podjetju v finančnem sektorju.

Iz Celja se je 1954 leta preselil v Ljubljano, tudi k Cestnem podjetju Ljubljana, kasneje k »Slovenija cestam«, kot šef finančnega sektorja. Svojo kariero pa je končal pri Republiškem sekretariatu za ceste in odšel, kot finančni svetnik v zasluženi pokoj.

Za vse svoje revolucionarno delo med in po vojni, je poleg Partizanske spomenice 1941 prejel še mnogo državnih odlikovanj. Prejel pa je tudi »Priznanje« Občinske skupščine in ZZB NOV Ljubljana Vič-Rudnik, za dolgoletno in požrtvovalno družbenopolitično delo.

Po doselitvi v KS Kozeljce, se je v glavnem posvetil pisanju spominov. Radi smo ga imeli, ker je bil dober tovariš in prijatelj, skromen in pošten, a odločen in brezkompromisen.

Poleg borcev NOV, so se od tovariša »Jošta« poslovili še Koroški borci in od svojega častnega krajana še predstavniki KS Žužemberk. Soborec in prijateljem bo ostal v svetlem spominu.

RADIOVOJ STEPIŠNIK

brgove, čeprav so močnejši od mene. In če je plug običal v brazdi, ga potegnite do konca.

Potegnili ga bomo, Nace, saj vidiš, kako sončen je dan.

J. P.

Mici Štolbova

Pred prvomajskimi prazniki je za vedno tiho odšla Mici Štolbova iz Rožne doline. Z njo je usahnila še ena od korenin nekdanje delavske Rožne doline. Vedra, družabna in prijazna je poznala vsakogar, bila je tudi med najstarejšimi člani rožnodolskega Olepševalnega turističnega društva, redno je hodila na predavanja in skrbno negovala svoj vrt.

Rada je imela družbo, večkrat je obiskala Kikljevo mamo. Na vrtu je natrgala pehtrana ter spekla rumeno in rahlo pehtranko. Potem sta sedli na klop pred hišo in obujali spomine. Kikljeva mama je pripovedovala o svojem Janezu, Mici pa se je spominjala celo svojih otroških let, ko je bila ena izmed petnajstih Židanovih otrok. Njen oče je bil livar, z mamo pa sta na rožniškem hribu nabirali borovnice, gobe, kostanj ter jeseni dračje za kurjavo. Izučila se je za

Mici Štolbova z Anželco Platšič pred graščinskimi vodnjakom v Polhovem Gradcu

šiviljo in se zaposlila pri konfekciji Elite, ki je bila v času med obema vojnama vodilna modna hiša v Ljubljani. Poročila se je s poštnim uslužbenecem, si z njim ustvarila družino, zgradila svoj dom in dobila svoj vrt. Kako daleč je bilo vse to. Že vrsto let je bila vdova, njuni deklici pa že dolgo materi in babici.

Minevala so leta, se kopicila in ji upognila hrbet (letos v januarju je dopolnila 83. leto), ona je pa še vedno urejala gredice na vrtu, kopala, presajala in sadila. Za svoj skrbno urejeni vrt je od Olepševalnega društva večkrat dobivala priznanja. Tudi lansko jesen je dobila pismeno priznanje in bila hkrati povabljena na nagradni izlet. Zelo je bila vesela in ponosna, do konca je upala da bo lahko šla, toda bolezen je bila močnejša.

Tako je Mici, naša prijazna sosedka in ljuba znanca z veseljih izletov tiho in za vedno odšla. Njen pepel je sprejela zemlja v svoje naročje, ona sama pa bo kot svetla misel ostala med nami.

INA SLOKAN

SLO IN DS

Pripravljene bodimo, kot da bo jutri vojna in delajmo kot da je 100 let ne bo

Glavni vzroki požarov

Vzroki, zaradi katerih nastajajo požari, skoraj brez izjeme dokazujejo, da ljudje požarne nevarnosti pomanjkljivo poznajo in jih zato ali podcenjujejo ali pa imajo o njih napačne predstave.

Človek, ki je nekajkrat odrgel cigaretni ogorek v koš za odpadke in pri tem ni zanetil požara, bo morda prepričan, da požara na ta način ni mogoče povzročiti.

Delavec, ki je že nekaj desetkrat pretakal vnetljive tekočine brez potrebnih preventivnih ukrepov in pri tem še ni povzročil požara, morda meni, da to opravi ni požarno nevarno. Mogoče bo imel tako srečo še nekaj let, vendar pa je zelo verjetno, da se mu bo prej ali slej enkrat ponesrečilo. In takrat bodo posledice hude, kajti požarne škode gredo hitro v stotine milijonov dinarjev in pogosto tudi terjajo človeške žrtve. Podobno lahko trdimo za varilce, ki varijo, ne da bi upoštevali preventivnih ukrepov, ali za vzdrževalce, ki ne odstranijo ali popravijo dotrajanih naprav in napeljav. Desetkrat, stokrat morda celo tisočkrat gre, nato se pa enkrat ponesreči.

V vseh omenjenih primerih imajo ljudje napačne predstave, ker sklepajo o nevarnosti ali nenevarnosti samo na podlagi

svojih izkušenj, zanemarjajo pa izkušnje drugih, ki se zrcalijo v statističnih podatkih o vzrokih požarov in o požarnih posledicah.

To je osnovna in usodna napaka. Vsi morajo spremljati in proučevati tudi napake drugih, da se nam ne bo treba učiti na lastnih.

Ker je proučevanje vzrokov požarov važna naloga vsakogar, ki se želi samozaščitno požarnovarno obnašati, si v nadaljevanju ogledimo najpogostejše vzroke požarov in hkrati napotila, kako jih lahko odpravimo.

Kajenje:

Neprevidno kajenje je med najpogostejšimi vzroki za požar.

Tečaj za nižje gasilske častnike Vnanjih Goric v maju 1985.

Tečaji za gasilske častnike

Spomlad je občinska gasilska zveza Ljubljana Vič-Rudnik organizirala praktični in teoretični tečaj za nižje gasilske častnike. Tečaj je potekal 4-krat tedensko v gasilskem domu Vnanje Gorice. Udeleženci tečaja so prišli iz naslednjih društev: Jezero, Brezovica pri Ljubljani, Brdo, Vnanje in Notranje Gorice, Rakitna, Kamnik pod Krimom, Dobrova, Kozarje, Podpeč in Trnovo.

Tečaj je obiskovalo 61 udeležencev med njimi 4 udeležence. Tečajniki so dosegli naslednji uspeh: odlični uspeh 17 tečajnikov, prav dober uspeh 33 tečajnikov, dober uspeh 11 tečajnikov.

Novim nižjim gasilskim častnikom je podelil naziv predsednik občinske gasilske zveze Ciril Ropret. Hkrati pa je poudaril, da se morajo doseženi uspehi novih nižjih gasilskih častnikov poznati na strokovno operativnem delu v samem društvu.

JERNEJ ČERTANEC

Pionirji - gasilci so tekmovali

V počastitev 40. obletnice svobode, 30-letnice občinske gasilske zveze ter dneva mladosti, je bilo pred osnovno šolo na Brezovici množično tekmovanje pionirji in pionirjev-gasilcev. Nastopalo je 408 mladih gasilcev iz 34 pionirskih desetlin. Tekmovali so v disciplinah:

Pionirji in pionirke skupine A (od 7 do 10 let)
Vaja za vedrovko - zbijanje tarče, štafeta brez ovir na 270 m dolgi progi s prenosom povelja in ročnika.

Pionirji in pionirke skupine B (od 11 do 14 let)
Vaja s hidrantom - 9 tekmovalcev, štafeta z ovirami na 350 m dolgi progi.

Rezultati
Pionirji skupine A: 1. Brezovica, 2. Vič, 3. Iška vas. **Pionirke skupine A:** 1. Iška vas, 2. Brezje pri Dobrovi. **Pionirji skupine B:** 1. Vnanje Gorice, 2. Jezero, 3. Brezje pri Dobrovi. **Pionirke skupine B:** 1. Vnanje Gorice, 2. Škofljica, 3. Sentišost. Ostale uvrstitve: **Pionirji skupine A:** 4. Škofljica, 5. Rakitna, 6. Turjak, 7. Horjul, 8. Vnanje Gorice.

Pionirji skupine B: 4. Polhov Gradec, 5. Presejce, 6. Pijava gorica, 7. Zažar, 8. Sentišost, 9. Brezovica, 10. Škofljica, 11. Horjul, 12. Zelimlje, 13. Dobrova, 14. Barje, 15. Kamnik pod Krimom, 16. Turjak, 17. Dvor, 18. Brdo, 19. Trnovo, 20. Podpeč.

Pionirke skupine B: 4. Sentišost

re. Že lahkomišelnno odvržena vžigalica lahko povzroči velik požar.

Povsod tam, kjer proizvajamo ali skladiščimo lahko vnetljive snovi, kjer nastajajo mešanice gorljivih hlapov, plinov ali prahu ali kjer pomeni požar zaradi velikega števila zbranih ljudi posebno veliko nevarnost, moramo kajenje prepovedati. To storimo običajno v delavnicah, skladiščih, laboratorijih, gledališčih, mlinih, veleblagovnicah, na bencinskih črpalkah, na podstrežjih in v kletih.

Prepoved kajenja moramo brezpogojno upoštevati. Tudi v domačem okolju moramo paziti, da ne kadimo, kadar delamo z vnetljivimi tekočinami ali gorljivimi lepili.

Vedno znova se dogaja, da ljudje kadijo v postelji ali v naslanjačih in pri tem zaspijo. Včasih morajo to plačati s svojim zdravjem ali celo življenjem.

Ugotovljeno je, da razpostavljeni pepelniki na mestih, kjer je kajenje dovoljeno, zmanjšujejo nevarnost požara.

Otroška igra:

Mnogo požarov povzročijo otroci, ki se igrajo z ognjem ali ga uporabijo za različne namene, npr.: za ogretje hrane, za razsvetljavo, ipd. Še zlasti nevarno je, če otrokom pustimo, da gredo z gorečo svečo v klet, na podstrežje ali na senik. Isto velja za uporabo sveč, vžigalic, vžigalnikov in podobnih pripomočkov pri osvetljevanju omar, shramb ali pod posteljami.

Ker otroci najpogosteje preizkušajo ogenj v domačem okolju, staršem ne bi smelo biti odveč, da pri svojih otrokih že dovolj zgodaj poizkušajo vzgojiti primerno požarnovarnostno zavest. To naj storijo tako, da bodo pri tem otroci dojele bistvo požarnih nevarnosti. Zato naj otrokom pustijo, da v njihovi prisotnosti vadijo rokovanje z ognjem, pri čemer jih opozarjajo na nevarnosti. Na ta način zadovoljijo otroško radovednost in obenem preprečijo, da bi otroci na samem in na napačen način preizkušali ogenj. Pri tem morajo upoštevati naslednje:

- vžigalci morajo ne le z besedo temveč tudi z vzgledom,
 - vžigalnice, vžigalice ipd. morajo hraniti na varnih mestih izven dosega otrok,
 - ne smejo pošiljati otrok v trgovino po vžigalce,
 - lahko gorljive tekočine in snovi morajo spraviti na varna mesta,
 - pri igrah z iskricami, raketami ipd. morajo vedno skrbno paziti na otroke,
 - plinske peči in druga ogrevala niso igrače in jih dovolimo uporabljati otrokom samo pod nadzorom,
 - zavarovati morajo električne naprave in vtičnice,
 - ne smejo puščati otrok samih v prostorih z zakurjenimi pečmi,
 - paziti morajo na otroke tudi izven domače hiše.
- Starši naj tudi posrbijo, da bodo otroci vedeli, kaj storiti, če povzročijo ali opazijo požar. Celo predšolski otroci si bodo dobro zapomnili, če take namišljene primere vadimo z njimi v obliki igre.

Pionirji in pionirke, ki so dosegli prvo, drugo in tretje mesto so dobili pokale, vsi ostali udeleženci pa diplome. Od vseh gasilskih društev v občini jih je sodelovalo 60 odstotkov, zaželeno pa je, da bi imelo vsako društvo v občini najmanj po eno pionirsko desetino.

JERNEJ ČERTANEC

Tekmovanje pionirjev in pionirk na Brezovici 25. maja.

Oh ta tiskarski škrat!

Bralecem se opravičujemo za neljubo napako, ki je bila prisotna v objavi članka Radostni izlet pionirjev ob dnevu zmage. Na osrednji slovesnosti je zbranim spregovorila Mira Svetina Vlasta in ne V. Tomšič, kar je bilo pomotoma objavljeno.